

**De la: Asociația „Alianța Familiilor din România”
Asociația „PRO VITA” București**

Către: CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Ref. la: Dosarul nr. 78D/2016

București, 7 iunie 2018

DOMNUL PREȘEDINTE

Subscrisele Asociația „Alianța Familiilor din România” și Asociația „PRO VITA” București, ambele cu sediul în str. Zmeica, nr. 12, sector 4 București, depunem, în dosarul cu numărul 78D/2016 referitor la excepția de neconstituționalitate a articolelor 277 alin. 2 și 277 alin. 4 din Codul Civil ridicată de petenții Coman Adrian și Hamilton Clay, prezentul

AMICUS CURIAE

prin care **solicităm să fie respinsă excepția de neconstituționalitate**, întrucât problematica dreptului de ședere al petenților este vizată doar de textele incidente din O.U.G. nr. 102/2005 de implementare a Directivei 2004/38/CE privind libera circulație, iar nu de art. 277 alin. 2 și 4 din Codul Civil, care nu contravine dreptului comunitar și nici Constituției.

În fapt:

Petenții au invocat neconstituționalitatea art. 277 alin. 2 și 4 Cod Civil în litigiul născut ca urmare a refuzului acordării cetățeanului străin Clay Hamilton a dreptului de rezidență în virtutea nerecunoașterii căsătoriei între persoane de același sex încheiată în Belgia, apreciind că aceste texte legale contravin libertății de circulație din Directiva amintită.

Curtea Constituțională a României a adresat Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebări preliminare prin care a solicitat, în esență, să lămurească dacă noțiunea de „soț” din art. 2 (2) lit. a din Directivă include și soțul de același sex dintr-un stat nemembru al Uniunii Europene, al unui cetățean european legal căsătorit într-un alt stat membru UE decât statul gazdă și dacă Directiva cere ca statul membru să acorde rezidență pe teritoriul său mai mult de 3 luni unui soț de același sex al unui cetățean European.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a răspuns, prin hotărârea pronunțată în data de 5 iunie 2018 în cauza C-673/16 (în continuare „Hotărârea C.J.U.E.”), în sens afirmativ, respectiv că noțiunea de „soț” din Directivă se referă și la soțul de același sex (cf. parag. 35 Hotărârea C.J.U.E.), autoritățile statului membru a cărui cetățenie o deține cetățeanul Uniunii neavând dreptul să refuze acordarea unui drept de ședere pe teritoriul acestui stat membru, pentru motivul că dreptul statului membru nu prevede căsătoria între persoane de același sex (cf. parag. 51 Hotărârea C.J.U.E.); practic, o astfel de persoană este îndreptățită să locuiască pe teritoriul statului membru unde soțul său s-a stabilit în calitate de cetățean al Uniunii prin exercițiul libertății de circulație.

În drept:

Considerăm că însăși Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat neîndoielnic, reiterând și concluziile Avocatului General, că **problema juridică lămurită nu era cea a legalizării căsătoriei între persoane de același sex și că statele membre sunt libere să autorizeze sau să nu autorizeze căsătoria între persoane de același sex** (cf. parag. 37 Hotărârea C.J.U.E.); prin urmare, rezultă că statele membre sunt libere inclusiv să nu recunoască astfel de căsătorii încheiate în alte state, în caz contrar interdicția putând fi eludată prin încheierea căsătoriei într-un alt stat pentru a fi recunoscută ulterior în statul care o interzice. Subliniem că art. 277 alin. 2 Cod Civil reprezintă tocmai opțiunea statului român, stipulând nerecunoașterea căsătoriilor pentru persoane de același sex, și fiind aplicația principiului constituțional tradițional al heterosexualității căsătoriei, din art. 48 din Constituție, principiu astfel amintit și în Decizia Curții Constituționale a României nr. 580/2016.

Apoi, **noțiunile de drept comunitar care trebuie implementate/aplicate pe teritoriul statului membru sunt concepute cu caracter autonom față de noțiunile desemnate prin termeni similari în legislațiile naționale**, pe care **nu le modifică**, ci doar reclamă ca legea internă să permită aplicarea directivei în conformitate cu conținutul său autonom la domeniul de interes reglementat, în speță la acordarea dreptului de ședere.

Așadar, **Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat că noțiunea autonomă de „soț” din directiva privind libera circulație se referă și la soții de același sex căsătoriți în alte state**, dar *nu* pentru a obliga statele să recunoască această căsătorie în sensul acordării regimului specific soților pe teritoriul său, ci **strict în privința circumscrierii sferei persoanelor care au drept de ședere** conform art. 2 pct. 2 din Directiva privind libera circulație - unde sunt enumerați membrii de familie ce beneficiază de libertatea derivată de circulație din cea a cetățeanului UE; în sensul veridicității acestei concluzii, solicităm să observați mențiunile din parag. 45 Hotărârea C.J.U.E.: *„Ea se limitează la obligația de a recunoaște asemenea căsătorii, încheiate într-un alt stat membru conform dreptului acestui stat, exclusiv în scopul exercitării drepturilor pe care dreptul Uniunii le conferă acestor persoane.”*

Ca atare, **dispozițiile art. 277 alin. 2 Cod Civil care interzic recunoașterea căsătoriilor între persoane de același sex, atâta timp cât se coroborează cu cele din art. 277 alin. 4 Cod Civil, sunt constituționale, întrucât nu se opun libertății de circulație și de ședere** persoanelor menționate în art. 2 pct. 1 și 2 din Directiva 2004/38/CE aflate în ipoteza unor căsătorii între persoane de același sex dar nerecunoscute pe teritoriul României.

Întrucât dispozițiile art. 277 alin. 4 precizează expres, față de interdicția instituită de art. 277 alin. 2 Cod Civil, că dispozițiile dreptului comunitar privind libertatea de circulație rămân aplicabile, rezultă clar **inexistența vreunui motiv de neconstituționalitate pentru art. 277 alin. 2 Cod Civil**, deoarece, art. 277 alin. 4 îl precizează tocmai în sensul recunoașterii drepturilor ce decurg din legislația referitoare la libertatea de circulație, în cazul în care un cetățean al Uniunii face uz de libertatea sa de circulație; de asemenea, **art. 277 alin. 4 Cod Civil este tocmai textul de lege care vine să afirme prioritatea dispozițiilor referitoare la libertatea de circulație, neputând a fi considerat neconstituțional.**

Astfel, **este eliminată orice contradicție cu dreptul unional**, fiindcă noțiunea autonomă de „soț” este încadrată în art. 277 alin. 4 Cod Civil, fiind astfel circumstanțiată și limitată soluția legiuitorului din art. 277 alin. 2, în sensul că, **deși căsătoria între persoane de același sex nu ar putea fi recunoscută în România, se aplică totuși respectarea dreptului de liberă circulație, prin intermediul identificării calității autonome de „soț”** față de persoane de același sex căsătorite în străinătate.

Ca atare, prin mecanismul juridic al celor 2 alineate ale art. 277 Cod Civil, aplicate coroborat, se ajunge chiar la îndeplinirea conformă a dispozițiilor Hotărârii C.J.U.E (soluția etalată în parag. 58 1), fiindcă nu se opun acordării unui drept de ședere de autoritățile competente, pentru motivul că dreptul statului membru menționat nu prevede căsătoria între persoane de același sex. Astfel, în timp ce art. 277 alin. 2 reprezintă motivul general legitim de interdicție a recunoașterii căsătoriilor între persoane de același sex în România, deci că *dreptul statului membru menționat nu prevede căsătoria între persoane de același sex*, în timp ce art. 277 alin. 4 limitează interdicția, *nu se opune dreptului de ședere pe teritoriul acestui stat resortisantului menționat, dobândit în virtutea calității sale autonome de „soț” ce rămâne aplicabilă*, în special, conform art. 277 alin. 4 Cod Civil, față de interdicția generală din art. 277 alin. 2.

Menționăm că **singurul act normativ care, eventual, cel mult, ar fi necesitat o clarificare printr-o decizie interpretativă de constituționalitate ar fi O.U.G. nr. 102/2005, ce a transpus în dreptul intern Directiva 2004/38/CE privind libera circulație**, însă apreciem că art. 2 alin. 1 pct. 7 din această Ordonanță de Urgență acoperă situația din speță.

Mai departe, fiindcă noțiunea autonomă de „soț”, astfel precizată de C.J.U.E. în scopul exercitării dreptului de liberă circulație, își găsește aplicabilitatea internă prin intermediul art. 277 alin. 4 Cod Civil, înseamnă că se respectă de Codul Civil neutralitatea din punctul de vedere

al sexului persoanelor referite ca „soți” potrivit dreptului comunitar și nedepinzând de locul în care a fost contractată acea căsătorie.

De aceea, **art. 277 alin. 2 în coroborare cu art. 277 alin. 4 Cod Civil nu discriminează și nu fac diferențiere pe criteriul sexului persoanei sau orientării sexuale, raportat la persoanele referite ca „soți” potrivit dreptului comunitar**, prin urmare respectându-se art. 4 și art. 16 din Constituție; totodată, se respectă și art. 26 din Constituție privind viața familială, întrucât se aplică efectiv, prin utilizarea noțiunii autonome de „soț”, prin intermediul art. 277 alin. 4 Cod Civil, tocmai garantând posibilitatea de ședere ÎMPREUNĂ a unui cetățean al Uniunii cu soțul său de același sex, resortisant al unei țări terțe, dobândind un drept de ședere permanentă pe teritoriul României.

Deci, **art. 277 alin. 2 și 4 Cod Civil sunt constituționale, raportat la art. 4, 16 și 26 din Constituție, astfel că prezenta excepție de neconstituționalitate este neîntemeiată, urmând a fi respinsă.**

Cu înaltă considerație,

Bogdan I. Stanciu
Președinte
Asociația PRO VITA București
contact@asociatiaprovita.ro
www.asociatiaprovita.ro

Dr. Petre Costea
Președinte
Asociația Alianța Familiilor din România
office@alianța-familiilor.ro
www.alianța-familiilor.ro

DOMNULUI PREȘEDINTE AL CURȚII CONSTITUȚIONALE A ROMÂNIEI